

**LIETUVOS RESPUBLIKOS SVEIKATOS DRAUDIMO
ĮSTATYMO NR. I-1343 6 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai:

Lietuvos Respublikos sveikatos draudimo įstatymo Nr. I-1343 6 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto (toliau – Įstatymo projektas) rengimą paskatino siekis sudaryti palankesnes sąlygas nuo Rusijos Federacijos pradėto karo veiksnių Ukrainoje pabėgusiems jauniems asmenims, kurie dėl susiklosčiusių aplinkybių mokymąsi ar studijas Lietuvoje tęsia būdami pilnamečiai. Įstatymo projektu siekiama išplėsti valstybės lėšomis draudžiamų asmenų ratą, įtraukiant užsieniečius pilnamečius asmenis, turinčius laikinąją apsaugą Lietuvos Respublikoje, kurie studijuoja Lietuvos Respublikos aukštosiose mokyklose pagal nuolatinės studijų formos studijų programas arba mokosi Lietuvos Respublikos mokyklose pagal bendrojo ugdymo programas (išskyrus pilnamečius asmenis, kurie mokosi pagal suaugusiųjų pradinio, pagrindinio, vidurinio ugdymo programas) ir (ar) formaliojo profesinio mokymo programas.

Galiojančiame Sveikatos draudimo įstatyme (toliau – SDĮ) nustatyta, kad valstybės lėšomis privalomuoju sveikatos draudimu (toliau – PSD) draudžiami nepilnamečiai užsieniečiai, kuriems suteikta laikinoji apsauga, t. y. asmenys iki 18 metų. Deja, dėl Rusijos Federacijos karinės agresijos prieš Ukrainą daug vaikų ir jaunuolių buvo priversti nutraukti arba atidėti mokymąsi savo gimtojoje šalyje. Dalis jų tik atvykę į Lietuvą galėjo tęsti mokslus mokyklose ar profesinio mokymo įstaigose. Tokie mokymosi procesų sutrikimai lėmė, kad kai kurie mokiniai, nors jiems jau yra sukakę 18 ar daugiau metų, šiuo metu vis dar mokosi bendrojo ugdymo programose, pavyzdžiui, 11 klasėje.

Mokymasis ir studijos nuo karo Ukrainoje pabėgusiems užsieniečiams Lietuvoje atlieka itin svarbų vaidmenį, siekiant sėkmingos jų integracijos, orumo išsaugojimo bei ilgalaikės socialinės gerovės. Švietimas yra vienas pagrindinių veiksnių, leidžiančių šiems asmenims susitelkti į ateitį ir atkurti prasmės pojūtį po patirtų sukrėtimų, įsitvirtinti visuomenėje, įgyti išsilavinimą, tapti savarankiškais ir įsidarbinti. Svarbu pažymėti ir tai, kad dauguma nuo karo pabėgusių šeimų yra nepilnos. Dažniais atvejais mamos vienos augina ir išlaiko vaikus, kol tėvai lieka kariauti Ukrainoje, todėl vienoms pačioms tenka didelė atsakomybė užtikrinti kasdienes poreikis. Tokiose aplinkybėse šeimų galimybės savarankiškai mokėti už sveikatos priežiūrą, kai vaikai yra sukakę pilnametystės amžiaus, bet dėl mokymosi ar studijų neturi galimybės dirbti, yra labai ribotos. Šeimos iš dalies priklauso nuo priimančios šalies paramos ir solidarumo.

Atsižvelgiant į šių asmenų sudėtingą socialinę padėtį bei švietimo reikšmę žmogaus raidai ir ateities perspektyvoms, tikslinga sudaryti sąlygas jiems gauti valstybės finansuojamas sveikatos priežiūros paslaugas, kurios yra esminė prielaida nepertraukiamam mokymuisi. Pastarasis sudaro pagrindą sėkmingai integracijai, profesinių įgūdžių įgijimui ir tolimesniam savarankiškam gyvenimui tiek Lietuvoje, tiek sugrįžus į gimtąją šalį. Panašios sveikatos draudimo nuostatos yra taikomos ir Lietuvos Respublikos pilnamečiams piliečiams, kurie studijuoja ar mokosi Sveikatos draudimo įstatymo 6 straipsnio 4 dalies 7 punkte nurodytomis sąlygomis.

Visų nurodytų aplinkybių kontekste, manytina, kad valstybės lėšomis finansuojamas PSD šiems asmenims sudarytų prielaidas savalaikiam sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumui, padėtų išvengti rizikos veiksnių, tarp jų ir sveikatos sutrikimų, galinčių lemti mokymosi nutraukimą ar didesnes valstybės išlaidas sveikatos priežiūrai ateityje. Taip pat, užtikrinus galimybes baigti bendrojo ugdymo, profesinio mokymo ar aukštojo mokslo programas, būtų

sudarytos sąlygos šiems asmenims sėkmingai integruotis į Lietuvos darbo rinką ir visuomenę arba, esant galimybei sugrįžus į kilmės valstybę, – lengviau įsilieti į jos ekonominį ir socialinį gyvenimą.

2. Įstatymų projektų iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai:

Įstatymo projekto iniciatorė ir rengėja Lietuvos Respublikos Seimo narė Jurgita Sejonienė (el. p. jurgita.sejoniene@lrs.lt, tel. (0 5) 209 6670).

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami Įstatymų projektuose aptarti teisiniai santykiai:

Šiuo metu SDĮ 6 straipsnio 1 dalies 7 punkte nustatyta, jog privalomuoju sveikatos draudimu yra draudžiami užsieniečiai, kuriems suteikta laikinoji apsauga Lietuvos Respublikoje ir kurie yra asmenys iki 18 metų arba asmenys, gaunantys Lietuvos Respublikos įstatymų nustatytą senatvės pensiją, netekto darbingumo pensiją ar šalpos neįgalumo pensiją, arba asmenys, gaunantys šalpos kompensaciją, jiems sukakus Lietuvos Respublikos socialinio draudimo pensijų įstatyme nustatytą senatvės pensijos amžių ar juos pripažinus netekusiais 60 procentų ar daugiau dalyvumo (iki 2023 m. gruodžio 31 d. netekusiais 60 procentų ar daugiau darbingumo), arba senatvės ar negalios pensiją pagal šalies, iš kurios pasitraukusiems asmenims suteikta laikinoji apsauga, teisės aktus, arba Lietuvos Respublikos arba šalies, iš kurios pasitraukusiems asmenims suteikta laikinoji apsauga, teisės aktų nustatyta tvarka yra pripažinti asmenimis su negalia. To paties straipsnio 4 dalies 23 punkte įtvirtinta, kad apdraustaisiais, kurie draudžiami valstybės lėšomis laikomi šio straipsnio 1 dalies 7 punkte nurodyti asmenys.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama:

Įstatymo projekto nuostatomis siūloma išplėsti valstybės lėšomis draudžiamų asmenų ratą, papildant SDĮ 6 straipsnio 1 dalies 7 punktą ir įtraukiant užsieniečius pilnamečius asmenis, turinčius laikinąją apsaugą Lietuvos Respublikoje, kurie studijuoja Lietuvos Respublikos aukštosiose mokyklose pagal nuolatinės studijų formos studijų programas arba mokosi Lietuvos Respublikos mokyklose pagal bendrojo ugdymo programas (išskyrus pilnamečius asmenis, kurie mokosi pagal suaugusiųjų pradinio, pagrindinio, vidurinio ugdymo programas) ir (ar) formaliojo profesinio mokymo programas.

Valstybės lėšomis finansuojamas PSD šiems asmenims sudarytų prielaidas savalaikiam sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumui, padėtų išvengti rizikos veiksnių, tarp jų ir sveikatos sutrikimų, galinčių lemti mokymosi nutraukimą ar didesnes valstybės išlaidas sveikatos priežiūrai ateityje. Taip pat, užtikrinus galimybes baigti bendrojo ugdymo, profesinio mokymo ar aukštojo mokslo programas, būtų sudarytos sąlygos šiems asmenims sėkmingai integruotis į Lietuvos darbo rinką ir visuomenę arba, esant galimybei sugrįžus į kilmės valstybę, – lengviau įsilieti į jos ekonominį ir socialinį gyvenimą.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad šių pasekmių būtų išvengta

Priėmus Įstatymo projektą neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką įstatymai turės kriminogeninei situacijai, korupcijai:

Priimtas Įstatymo projektas įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės.

7. Kaip įstatymų įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai:

Įstatymo projektas verslo sąlygoms ir plėtrai neatsilieps.

8. Ar įstatymų projektai neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams

Įstatymo projektas nuostatos neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios:

Kitų įstatymų keisti nereikės.

10. Ar įstatymų projektai parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų, o įstatymų projektų sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka:

Įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų nustatytų reikalavimų. Naujos sąvokos neapibrėžiamos ir esamų sąvokų apibrėžtys nekeičiamos.

11. Ar įstatymų projektai atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas bei Europos Sąjungos dokumentus:

Įstatymų projektuose reglamentuojami klausimai atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvenciją ir Europos Sąjungos teisės nuostatas.

12. Jeigu įstatymams įgyvendinti reikia įstatymų lydimumų aktų, – kas ir kada juos turėtų parengti:

Įstatymui įgyvendinti reikės Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugsėjo 11 d. nutarimo Nr. 968 „Dėl Lietuvos Respublikos draudžiamųjų privalomųjų sveikatos draudimu registro steigimo, jo nuostatų patvirtinimo ir veiklos pradžios nustatymo“ pakeitimo. Šio teisės akto projektą parengs Lietuvos Respublikos Vyriausybė. Jie turės būti priimti iki įstatymo įsigaliojimo.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymams įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais):

Priėmus Įstatymo projektą, reikės papildomų valstybės biudžeto lėšų, kurių kiekį gali nustatyti Lietuvos Respublikos Vyriausybė.

14. Įstatymų projektų rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados:

Projekto vertinimui tikslinga gauti Lietuvos Respublikos Vyriausybės išvadą.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiems projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis:

Reikšmingi žodžiai: laikinoji apsauga, užsieniečiai, kuriems suteikta laikinoji apsauga Lietuvos Respublikoje.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai:

Nėra.
